

Itt az Aggteleki barlangban járt Petőfi Sándor 1845 május 28-án Szabó Gedeon odavaló református rektor kíséretében. Másnap, mint utirajzában írja, Rimaszombatba ment, ahol «Isten és Gömör vármegye kegyelméből nyert» táblabírói állásra letette az esküt. Ezen rajzot Jókai Mórnak, a budapesti Petőfi-házban őrizett egykorú elmosódott vázlata után Welten A. az aszódi Petőfi-főgimnázium rajztanára készítette.

☞ *Meghívó.* ☛

A felvidékről elmenekült

MAGYARORSZÁGI KÁRPÁT EGYESÜLET

és a

BUDAPESTI GÖMÖR-KISHONTVÁRMEGYEI KÖR

PETŐFI SÁNDOR,

id. gróf ANDRÁSSY GYULA és PÁKH ALBERT

Gömör vármegye nagyszülöttje centennáriumának emlékére

*az Aggteleki cseppkőbarlangban 1923 augusztus 19-én, vasárnap este
10 órakor a barlang ünnepélyes újból való megnyitása alkalmából
tündéries kivilágítású földalatti, éjszakai műsoros*

EMLÉKÜNNEPET

rendez, melyre t. Címet és b. családját tisztelettel meghívja

A RENDEZŐBIZOTTSÁG

FELHÍVÁS ÉS KÉRELEM

Csonka-Magyarország és a megszállott területen lakó és külföldön tartózkodó szebblelkű honfitársainkhoz!

Hazánknak természeti szépségeiben leggazdagabb részeit elvesztettük. A Kárpátoknak «fenyvesekkel vadregényes tája», melyet százezreivel keresett föl a világ minden részéből odaözönlő turistaközönség és az üdülést, gyógyulást keresők tömege, cseh szomszédainké. A tündérszép Erdélyre az oláhság tette rá kezét. «Aranykalással ékes» rónánk déli része is idegenbe jutott. De itt van egy világsoda, melyet a trianoni békeparancs még meghagyott nekünk: a világ legszebb és Európa legnagyobb természeti közkinca ez — az aggteleki barlang. Ez a hasonlíthatatlan szépségű természeti kincs azonban csak addig a miénk, amíg hasznát tudjuk venni. Jelenlegi állapotában oly érték, amely veszendőbe megy. Mintha Nagy-Magyarország szomorú sorsa, kétharmadának elvesztése a csodabarlangot is utolérte volna! Cseppköveit fáklyákkal befűstölték és letördelték a forradalmi romboló ösztönök. Útjai és az ugynevezett Uj- vagyis a Paradicsom ágának követő részben, a néhai Andrassy Manó vasgróf bányászai által létesített 365 lépcsőzetű jászvölgyi sziklás kijárat tölgyfalépcsői az idők vasfoga és részben a kommunizmus idők rablói által elpusztultak, eltűntek és az itt 1890-ben felépített második menházat is lerombolták és kirabolták.

Ezek pótlására nagyobb tőkebefektetés volna szükség, hogy a kicsi, szűk, elavult, padozatlan aggteleki régi, első menház vendéglővel kibővíttessék, elhanyagolt kijáratai rendeztessenek, hogy a barlang csodáit feltárhassuk a természeti szépségek iránt lelkesedni tudó művelt világ előtt. Áldozatokra van szükség, hogy e rejtett kincset az egész Európa

érdeklődésének körébe vonjuk. Százmilliókat nyerhet az ország, ha nem sajnál befektetésül egypár milliót rászánni e remek pontjának megmentésére, hozzáférhetővé tételére.

A felvidékről elmenekült Magyarországi Kárpát-Egyesület ma oly szegény, hogy mit sem tehet e hazafias szép feladat érdekében. A tehetséges közönségtől kérjük és várjuk: ne hagyja veszendőben ezen egyetlen természeti közkincainket. Pénzbeli és természetbeli adományaival jöjjön segédelmünkre, hogy helyreállítsuk Istennek ezt a fényes ajándékát. A vallás- és közoktatásügyi kormány 200,000 K-val, Egy előkelő Budapesten székelő részvénytársaság az aggteleki Petőfi-emléktáblái nagyobb összeget fog adománvozni és a Gömör-Kishontvármegyei kör Budapesten 50,000 K-val nyitotta meg az adományok sorát. A Magyar Földhitelintézet (Budapest, V., Bálvány-u. 7.) szívességből elvállalta «az aggteleki barlang menedékháza» című folyó számlára küldendő befolyó összegek kezelését, s a 25,000 K-n felüli adományokat ércetáblán örökítjük meg a barlang bejáratánál. Természetbeli adományokat: építőanyagot, fát és deszkákat, ajtót, ablakot, fedőlemezt és cserpet, turista-fölszerelést, házi asztalokat, székeket, vaságyakat, más menházi és konyhaberendezést a teljesen üres menház bebútorozására szintén hálás köszönettel fogad a Magyarországi Kárpát-Egyesület és a Kárpát-Egyesület gömöri osztálya. E természetbeli adományokat kérjük Markó Miklós címére (Budapest, VII., Abonyi-utca 19. sz. villa, bejelenteni.

A Petőfi-Andrassy-Pákh 1923. augusztus hó 19-iki Aggteleki centennárium előkészítőbizottságának főrendezősege
Budapest V., Hold-utca 7.

Id. gróf Andrassy Gyula.

AZ EMLÉKÜNNEP MŰSORA.

1. Az ózdi acélgár 70 tagú ének- és zenekara *Hannuszik Antal* karnagy vezetésével a «Hiszekegy»-et adja elő.

2. *Dr. Forneth Gyula* Csonka-Gömör vármegye alispánja üdvözlő a megjelent vendégeket.

3. A M. K. E. nevében *Dr. Eöttevényi Olivér* udv. tan., ny. főispán, elnök üdvözlő a megjelenteket, egyúttal bejelenti az aug. 17-éig a Magyar Földhitelintézethez befolyt és az ünnepélyes előestélyéig szóbelileg megajánlott adományokat.

4. Az énekkar *Petőfi* «Falu végén kurta kocsmá» c. költeményét énekli.

5. *Pekár Gyula*, a Petőfi-Társaság elnöke, méltatja Gömör vármegye első megválasztott táblabírájának, *Petőfi Sándornak*, gömör-rozsnói, aggteleki és murányvári látogatását.

6. *Hegyi Anna* énekművész az ózdi zenekar kíséretében *Kacsóh Pongrác* «Galambszívű édesanyám Magyarország» című regősenekét és *Andrássy Gyula* grófné «Krasznahorka büszke várát»-t és egy *Petőfi*-dalt ad elő.

7. *Vikár Béla*, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, id. gróf *Andrássy Gyula* és *Pákh Albert*, a Vasárnapi Ujság első szerkesztőjének és a Kisfaludy-Társaság tagjának emlékét méltatja. Akadályoztatása esetén *Rexa Dezső* Pest vármegye főlevéltárnoka, a Goethe-Társaság főtítkára helyettesíti.

8. *Grill Lola* szavalóművész, *Petőfi*-költeményeket szaval.

9. *Dr. Szathmáry István*, a Petőfi-Társaság tagja, *Petőfi*-verset és «*Andorás levente*» című saját költeményét adja elő.

10. *Komoróczy Miklós* nyug. főgimnáziumi tanár, etnografus ékes palóc nyelven aggteleki epizódokat ad elő.

11. *Hegyi Anna* operaénekesnő előadja *Jókai—Strausz* «*Cigánybáró*»-jának *Saffi belépőjét*, valamint *Andrássy József* *Obester nótáját* «*Fütyül a szél Késmárk felől*» című dalt, az ózdi acélgári zenekar kíséretében.

12. *Záróének*: Szózat. Előadja az ózdi ének- és zenekar.

TUDNIVALÓK.

Odautazás.

A barlang vasuton és kocsin kétfelől közelíthető meg:

I. Budapest—Miskolc—Szin állomás, innen kocsin 2 ½ óra.

II. Budapest—Miskolc—Putnok, innen kocsin 3 ½ óra, és pedig másodrangú országút Zádorfalva felé, mezei és erdei út Szuhafő községen vezet át a menházig.

A rendezőegyesületek, a Petőfi-Társaság, az ünnep szereplői és a sajtó meghívott képviselői az augusztus 18-án este 11 órakor induló miskolci személyvonattal utaznak el Budapestről az engedélyezett közvetlen vasutikocsiban rendszeres áron megváltott I. és II. osztályú vasuti jegyek ellenében.

Érkezés másnap 19-én vasárnap délelőtt 10 órakor. Itt az ünnep szereplői és a sajtó képviselői a részükre fenntartott kocsikon Jósfa községen áthajtva, délután egy óra után érkeznek a barlang régi bejáratánál lévő menházhoz. A 18-iki indulásnál lemaradtak 19-én szombaton reggel a 9 órai miskolci gyorsvonattal indulhatnak és érkezhetnek délután hat órakor a szini vasuti állomásra.

A négy sajtókocsit *Klein Antal* jósfaói műmalmos és kapagyáros ajánlotta fel. A barlanghoz csak szénás négyüléses szekerek válaszbélyeges levélben rendelhetők meg *Régecz András* főbarlangvezetőnél, aggteleki menháznál.

Ezenkívül a következő falvakban lehet szénásüléses szekereket levélben az illető községi bírónál megrendelni: Szendrő—Szendrőlád, Perkupa, Szin és Jósfa községekben. A kocsik jelenlegi forgalmi ára négy személynek 8—10 ezer korona az aggteleki menházig.

Az automobilon Budapestről érkezőknek útiránya Aszód, Hatvan, Mezőkövesd, Miskolc, Sajóecseg, Edelény, Szendrő, Perkupa, Szin, Jósfa községek, végállomás az aggteleki régi bejáratnál lévő menház.

Sajóecsegtől Jósfaig első- és másodosztályú automobil-út vezet. A jósfaói erős kapaszkodó úttól kezdve a barlang menházáig másodosztályú út van. Aggteleken és Jósfaon benzínállomás nincs. Az automobilon érkező kirándulók *Coburg Józsiás* herceg budapesti kormányzójának engedélye folytán az edelényi hercegi várkastély erdészeti hivatalának udvarán találnak pihenőhelyet. Az automobilon, fogaton és szekereken érkezőket kérjük, hogy a **sofförök és kocsisok részére ételmezt, a lovak részére takarmányt és abrakot hozzanak.**

A Budapesten *Fröhlich János* szerkesztőnél, Főkapitánysági épület, V., Zrínyi-utca 2. daktiloszkópiái osztályán földszint 3. sz. alatt jelentkezett repülőgépes kirándulók Aggteleken a menház előtti *Klein Zsigmond* által bérlet és nemzeti zászlóval megjelölt mezőkön szállhatnak le.

Budapestről Aggtelekre és vissza a repülőgép használatának ára személyenként 80,000 korona.

Akik gyalog rándulnak ki Aggtelekre, Szin vasuti állomástól a 15 kilométer távolságra fekvő barlang régi bejáratához, az erdei árnyas háromórás gyalogutat mindenütt a barlangból kifolyó *Stix* és *Akheron* és *Jósfaói* patak mentén tehetik meg.

Szállás, ellátás.

Tekintettel, hogy a rendezőség Aggtelek községben lévő néhány földműves házában kapható szobában helyezi el a szereplőket és sajtó képviselőit, így az ünnepre érkező más kirándulók csak szabad ég alatt, a menház előtti parkban és mezőkön kaphatnak tábori elszállásolást az éjjeli ünnepet követő *Szent István* napon.

Az id. *Andrássy Gyula* gróf aggteleki centennárium vasárnapéjjeli ünnepére érkező, a nemzetség főrangú vendégei, aznap estére, előzetes bejelentésre, *Hadik János* grófnak Aggtelektől 36 kilométer távol lévő tornanádaskai kastélyában találnak elhelyezést az ünnepély után.

Minden kiránduló kivétel nélkül kétnapi ételmezt, zsebkést, turista-poharat, bőrdők mellőzésével, lehetőleg hátizsákot, vas-tagabtblapú cipőt és felöltőt, ezenkívül 2 szál tartalékgyertyát vagy más bármily rendszerű lámpást hozzon magával.

A barlang hőmérséklete most nyáron állandóan plusz 8—10° C, kis kabátban is megtekinthető, lehetőleg használtabb szürke, esetleg turistaruha viselete kívánatos.

Bor és sör a menedékház-örmél kapható.

Az ünnepély szereplői s a sajtó meghívott képviselői részére szerény turista-ebéd s vacsoráról gondoskodás történik.

Belépőjegyek.

A vidéki sajtó igazolt meghívott képviselői kocsin és a barlangba szóló belépőjegyeket, valamint étkezési jegyeket a szini vasuti állomáson 19-én délután a Kárpátgyesület megbízottjánál vehetik át.

A barlangban tartandó ünnepélyes estélyre szóló belépőjegy ára mint rendesen 1000 korona. Arcképes igazolványos tisztviselőknek 500 korona, tanulónak 300 korona. Felülfizetéseket köszönettel fogadunk és hirlapilag nyugtázunk. Ezek a M. Kárpát-egyesület központja által az «Aggteleki barlang menedékház-alapja» címen a Magyar Földhitelintézetnél nyitott folyószámlájára, Budapest, V., Bálvány-u. 7. sz. alá küldendők.

Az ünnepély rendje és a barlang megtekintése.

1923 augusztus 19-én vasárnap délután 3 és este 9 óra között gyülekezés a régi aggteleki főbejárati menház előtt. A szélrózsa minden irányából érkező vendégek és turisták ismerkedése és elhelyezkedése a parkban.

Az esetben, ha a *Gerenday A. és Fiai* cégnél készülő Petőfi emléktáblája ez időre elkészülne, ennek ünnepélyes leleplezése aznap este fél 10 órakor történik meg a barlang bejáratánál, mely alkalommal Szávay Gyula, a Petőfi-Társaság főtitkára mond beszédet. Este 10 órakor az ózdi acélgyári zenekar és énekkar Kőlcsey Himnuszát adja elő. Ennek hangjai mellett bevonulás az ünnepély színhelyére, mely a bejáratától 20 percnyire van.

Az ünnepély színhelye a «Kis-templom»-nak elnevezett barlangüreg, mely közvetlen az egyesült Styx és Akheron patakok úgynevezett malomgát-partján van és a mesés szépségű roppant kiterjedésű nagy terem mintegy 4000 főre menő ünneplő közönséget fogad be. Az idevaló felvonulás a keskeny gyalogutak miatt csak egyes és zárt sorokba fejlődve történhetik meg. A jelentkezők nagy száma miatt kilométerekre menő útvonalra fog terjedni a felvonulás és ezért a társaság katonaviselt tagjait kérjük, hogy a szabályszerűen leadott kurtjelekre («állj, indulj» stb.) figyeljenek s a többi résztvevő figyelmeztetésével legyenek segítségünkre. Különösen kérjük a lámpavivőket, hogy a lépcsőlejáratoknál, hidaknál, alagútaknál a bejárókat figyelmeztetőleg világítsák meg.

Utána az ünneplő társaság csoportokra oszolva magnézium- és acetilénvilágítás mellett, a sajtó képviselői a rajzolók és fényképészek kíséretében, valamint mindazok megtekintik a

barlang következő csodás szép paradicsomágú mesés cseppkőképződményeinek alvilágát, mely három órát vesz igénybe. A társaság másik része távozik a barlangból és kint a menház előtti téren virrasztanak és vacsoráznak a **magukkal hozott ennivalókból**, táborig tüzélnél, a putnoki, az ózdi és más cigányzenekarok hangversenye mellett.

Felkérjük a kirándulókat, mivel a barlangnak számos különböző megtekinthető ágazata van, nehogy eltévedjenek, pontosan tegyenek eleget a szakértő és önként ajánlott (számszerint 12—14) vezető utasításának.

Visszautazás.

Visszautazás Budapest és Miskolc felé Szin vasúti állomásról augusztus 20-án, Szentistván napján délelőtt féltízor induló vonattal történik meg. Érkezés Budapestre este 8 órakor. A kirándulók ezenkívül a 18'20 perckor induló vonattal utazhatnak el. Érkezés Budapestre másnap reggel 6 órakor.

Felvilágosítás.

Távirda és telefon Aggtelek községben nincs bevezetve. Postaállomás ellenben van. Távirda állomása Gömör-Ragály.

Mindennemű írásbeli megkeresésekkel, meghívó és programmért csak válaszbélyeggel ellátott levélben Markó Miklós, a hármaskünnepély főrendezőjéhez lehet fordulni legkésőbb augusztus 12-éig bezárólag Budapest, V., Hold-u. 7. Ország-Világ szerkesztősége címére. Szóbeli felvilágosítást ugyanő a budapesti Gömöri kör ideiglenes helyiségében (Múzeum-kávéház) minden kedden este 9—11-ig, és pedig július 31-étől augusztus 7-éig és 14-én kedden este ad. Felvilágosítást nyújt és jelentkezéseket előjegyez továbbá: Dörner Károly, a M. K. E. propaganda bizottsági elnöke (V., Géza-u. 6. Telefon 32—63.).

A Kino-Riport mozgófénykép-vállalat (Fröhlich János, Budapest, VI., Podmaniczky-utca 27) a földalatti barlangban lefolyt hármaskünnepélyről, a külföldi propagandafilm céljaira, magnézium-fáklyák fénye mellett, felvételeket készít.

RENDEZŐBIZOTTSÁG

A MAGYARORSZÁGI KÁRPÁT EGYESÜLET
részéről:

Dr. Eöttevényi Olivér

udv. tan., ny. főispán, elnök.

Dr. Seress István

ügyvéd, a M. K. E. Gömöri oszt. elnöke.

Dr. Haltenberger Mihály

egyet. m. tanár, főtitkár.

Bátor Pál

főreálisk. tanár, jegyző.

Dörner Károly

propaganda biz. elnök,
a hármaskünnepély pénztárosa.

A BUDAPESTI GÖMÖR-KISHONT-
VÁRMEGYEI KÖR részéről:

Putnoky Móricz

ny. főispán, nemzetgy. képviselő, elnök.

Dr. Forneth Gyula

Csonka-Gömör vm. alispánja.

Faragó Gyula

acélgyári igazgató, az ózdi Nemzeti Szöv. elnöke.

Dr. Pósch Dezső

Hangya szöv. igazg., alelnök.

Markó Miklós

hirlapíró, a hármaskünnepély kezdeményező előkészítője
és főrendezője.